УДК 316.774:004.738.5:32

Є. А. Садовник

Т. І. Сідлецька

ВПЛИВ СОЦМЕРЕЖІ TIKTOK ТА КОРОТКИХ ВІДЕО НА ПОЛІТИЧНУ ПОЛЯРИЗАЦІЮ МОЛОДІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розглянуто вплив алгоритмічних рекомендацій соцмережі TikTok та формату коротких відео на політичну поляризацію молоді. На основі міжнародних емпіричних досліджень і національного опитування «Інтерньюз-Україна» проаналізовано механізми формування ехо-камер, роль соціального підкріплення у зміцненні ідеологічних спільнот та межі наявної доказової бази. Обґрунтовано необхідність розвитку медіаграмотності як стратегії зниження ризиків.

Ключові слова: політична поляризація, TikTok, короткі відео, алгоритмічні рекомендації, ехо-камери, молодь, медіаграмотність.

Abstract

The paper examines the impact of TikTok's recommendation algorithms and the short-video format on political polarization among young people. Drawing on international empirical studies and a national survey by Internews Ukraine, it analyzes the mechanisms behind echo chambers, the role of social reinforcement in strengthening ideological communities, and the limits of the existing evidence. The need to develop media literacy as a risk-mitigation strategy is substantiated.

Keywords: political polarization, TikTok, short videos, recommendation algorithms, echo chambers, youth, media literacy.

Вступ

Короткі відео стали одним із головних каналів, через які молодь отримує політичну інформацію. За опитуванням Pew Research Center 2025 року, 43 % дорослих американців віком до 30 років регулярно отримують новини в TikTok, тоді як у 2020 році таких було лише 9 % [1]. В Україні ситуація поки що інша: за даними «Інтерньюз-Україна», аудиторія TikTok зросла з 27 % до 30 % опитаних, а частка тих, хто отримує там новини, – з 4 % до 6 % [2]. Платформа ще поступається Telegram, проте динаміка її зростання зберігається.

Оскільки стрічку рекомендацій TikTok формує алгоритм, а не підписки самого користувача, постає питання, чи не посилює така модель споживання політичної інформації поділ у суспільстві.

Метою статті є аналіз механізмів, через які TikTok та короткі відео можуть посилювати політичну поляризацію молоді, та оцінка достатності наявних доказів цього впливу.

Результати дослідження

Першою умовою поляризаційного впливу є те, що молодь отримує політичні новини переважно випадково. За даними Pew Research Center, 70 % американців віком до 30 років натрапляють на політичні новини самі, і лише 30 % шукають їх цілеспрямовано [3]. За таких умов вибір змісту фактично делегується рекомендаційному алгоритму. За підсумками експертного круглого столу Westminster Foundation for Democracy, алгоритми, налаштовані на максимізацію залученості,

ризикують спрямовувати користувачів в ехо-камери й підживлювати поляризацію, а поєднання розваги та політики заохочує пасивне споживання [4].

Емпіричне підтвердження ехо-камер надає мережевий аналіз понад 16 млн відео зі 160 тис. публічних акаунтів за 2019–2023 роки: користувачі переважно підписуються на акаунти зі схожими поглядами, а спільноти правого спрямування виявилися більш ізольованими та щільно пов'язаними, ніж ліві [5]. Дослідники також виявили ефект соціального підкріплення: користувачі з виразнішими політичними позиціями та ті, чиї відео отримують більше лайків і коментарів, охочіше створюють нові політичні ролики [5]. Ця петля зворотного зв'язку, у поєднанні з пріоритетним просуванням популярного контенту, закріплює користувачів в ідеологічних спільнотах. Дослідники припускають, що замкнене й однорідне середовище, де висловлювання слугують підтвердженням належності до групи, може посилювати ворожість до опонентів, тобто афективну поляризацію [6]. Втім, це припущення, а не доведений причинно-наслідковий зв'язок.

Схожі висновки щодо радикалізації надає бакалаврське дослідження Університету Колорадо в Боулдері (алгоритмічний аудит і опитування студентів віком 18–26 років): виявлено значущу кореляцію між великим обсягом часу в TikTok та екстремальними політичними переконаннями, а також збільшення частки політичного контенту в стрічці в міру взаємодії з ним [7]. Проте кореляція не доводить причинності: радикально налаштовані користувачі могли самі проводити в застосунку більше часу.

Для українського контексту ризик поки що менш виражений, але не нульовий. TikTok як джерело новин використовують лише 6 % опитаних, тоді як Telegram – 72 %; довіра до традиційних медіа за рік зросла з 47 % до 53 %. Водночас лише 6 % респондентів, обізнаних про дезінформацію, правильно оцінили достовірність усіх трьох запропонованих новин [2]. Це свідчить про вразливість аудиторії до маніпулятивного контенту за умови подальшого зростання ролі коротких відео.

Висновки

Наявні дослідження вказують на три взаємопов'язані механізми, через які соцмережа TikTok може посилювати політичну поляризацію молоді: випадкове споживання політичної інформації за алгоритмічного добору, формування однорідних мереж та соціальне підкріплення радикальніших позицій. Водночас доказова база залишається переважно кореляційною й орієнтованою на США, тому однозначно стверджувати про причинний вплив платформи передчасно. Для України потрібні окремі дослідження саме молодіжної аудиторії, а найперспективнішим напрямом зниження ризиків є розвиток медіаграмотності та навичок перевірки інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. 1 in 5 Americans now regularly get news on TikTok, up sharply from 2020. *Pew Research Center*. 2025. URL: https://www.pewresearch.org/short-reads/2025/09/25/1-in-5-americans-now-regularly-get-news-on-tiktok-up-sharply-from-2020/ (дата звернення 21.09.2026).
2. Понад третина українців отримують новини тільки із соцмереж – результати дослідження. *Інтерньюз-Україна*. 2025. URL: https://internews.ua/opportunity/media_trust_consumption_2025_release (дата звернення 21.09.2026).
3. Young Adults and the Future of News. *Pew Research Center*. 2025. URL: https://www.pewresearch.org/journalism/2025/12/03/young-adults-and-the-future-of-news/ (дата звернення 30.09.2026).
4. TikTok, politics and power: Implications for democracy. *Westminster Foundation for Democracy*. 2025. URL: https://www.wfd.org/tiktok-politics-and-power-implications-democracy (дата звернення 30.09.2026).
5. Li Y., Cheng Z., Gil de Zúñiga H. TikTok's political landscape: Examining echo chambers and political expression dynamics. *New Media & Society*. 2025. URL: https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/14614448251339755 (дата звернення 30.09.2026).
6. Using TikTok could be making you more politically polarized, new study finds. *The Conversation*. 2025. URL: https://theconversation.com/using-tiktok-could-be-making-you-more-politically-polarized-new-study-finds-258791 (дата звернення 05.10.2026).
7. TikTok's Impact On Political Polarization And Extremism Pipelines Among Young Adults In The US. *CU Scholar, University of Colorado Boulder*. 2023. URL: https://scholar.colorado.edu/concern/undergraduate_honors_theses/r207tq85n (дата звернення 10.10.2026).

Садовник Євгеній Анатолійович – студент групи 1БС-24б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Сідлецька Тетяна Іванівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: sidleczka.t.i@vntu.edu.ua

Sadovnyk Yevhenii Anatoliiovych – student, Faculty of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Sidletska Tetiana Ivanivna – PhD in Art criticism, Associate Professor, Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: sidleczka.t.i@vntu.edu.ua